

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL M. K. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. gegužės 30 d. Nr. 242-228
Vilnius

Lietuvos bankas gavo M. K. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. sausio 30 d., automobilio „Ford Mondeo“ keleivė, atidarydama galines dešinės pusės automobilio duris, apgadino pareiškėjos automobilio „Nissan Qashqai“ kairės pusės galines duris (toliau – įvykis). Pareiškėja ir kito automobilio vairuotojas pareiškėjos automobiliui padarytus apgadinius patvirtino užpildytoje eismo įvykio deklaracijoje (toliau – Deklaracija). Pareiškėja kreipėsi į automobilio „Ford Mondeo“ valdytojų civilinę atsakomybę apdraudusią draudimo įmonę ADB „Gjensidige“ dėl jos automobiliui padarytus nuostolius atlyginančios draudimo išmokos.

2018 m. vasario 1 d. ADB „Gjensidige“ pateikė pareiškėjai pranešimą dėl įvykio, jame nurodė, kad Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama išmoka. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje apibrėžiama, kad eismo įvykis – įvykis kelyje, viešojoje arba privačiojoje teritorijoje, kai judant transporto priemonei žūsta ar sužeidžiami žmonės, sugadinama ar apgadinama bent viena transporto priemonė, kroviny, kelias, jo statiniai ar bet koks kitas įvykio vietoje esantis turtas. ADB „Gjensidige“ nurodė nustačiusi, kad įvykio metu automobiliai stovėjo, todėl pareiškėjos automobiliui padaryta žala negali būti atlyginta pagal automobilio „Ford Mondeo“ valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį. Nustačiusi, kad žala buvo padaryta ne eismo įvykio metu, minėta draudimo įmonė rekomendavo pareiškėjai dėl žalos atlyginimo kreiptis tiesiogiai į už žalą atsakingą asmenį arba pareiškėjos automobilį kasko sutartimi apdraudusį draudiką.

2018 m. vasario 1 d. pareiškėja dėl draudimo išmokos kreipėsi į draudiką, kuris Kasko draudimo taisyklių Nr. 001 (2016 m. gruodžio 8 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) pagrindu su pareiškėja yra sudaręs Kasko draudimo sutartį (toliau – Draudimo sutartis) ir laikotarpiu nuo 2017 m. rugpjūčio 27 d. iki 2018 m. rugpjūčio 26 d. apdraudęs pareiškėjos automobilį. Draudimo liudijime (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo liudijimas) nurodyti pasirinkti draudimo variantai – „elitinis kasko draudimas“ ir „pakaitinis automobilis“, taip pat įtvirtinta visiems įvykiams (išskyrus vagystę ir stiklo dūžį) taikytina 79 Eur išskaita.

Draudikas informavo pareiškėją, kad draudimo išmoka bus apskaičiuojama taikant 79 Eur išskaitą. Iškilus abejonių dėl išskaitos taikymo pagrįstumo, pareiškėja prašė draudiko paaiškinti išskaitos taikymo pagrindą. Draudikas, atsakydamas į pareiškėjo paklausimą, nurodė, kad 79 Eur išskaita yra nurodyta pareiškėjos Draudimo liudijime. Draudikas nurodė, kad išskaita yra išskaičiuojama iš atlyginamos sumos kiekvieno draudžiamąjo įvykio atveju, jei nenurodyta

kitaip. Išskaita netaikoma, kai draudžiamąjį (kelių eismo) įvykį sukelia trečioji šalis ir jos atsakomybę už žalą apdraustam automobiliui įrodo tai patvirtinantys dokumentai ar teisėsaugos institucijų sprendimai. Draudiko teigimu, įvykis nelaikytinas kelių eismo įvykiu, nes jame nedalyvavo nei viena judanti transporto priemonė, todėl netaikyti išskaitos draudikas neturi pagrindo.

Nesutikdama su draudiko sprendimu taikyti 79 Eur išskaitą, pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jos ir draudiko kilusį ginčą. Pareiškėja nurodė, kad „Ford Mondeo“ vairuotojas neginčijo, kad jo keleivė padarė žalą pareiškėjos transporto priemonei, ir prašė rekomenduoti draudikui netaikyti išskaitos, nes automobilis buvo apgadintas ne dėl pareiškėjos kaltės.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas dėl pareiškėjos kreipimesi nurodytų reikalavimų pagrįstumo. Draudikas paaiškino, kad tai, jog pareiškėja nėra kalta dėl jos automobilio apgadavimo, nesudaro pagrindo netaikyti Draudimo sutartyje įtvirtintos išskaitos. Atsiliepime nurodoma, kad pareiškėjos pateiktuose dokumentuose nėra nurodyta trečioji šalis, atsakinga už automobiliui padarytą žalą, be to, įvykis nėra laikytinas kelių eismo įvykiu (Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 12 dalis). Draudiko teigimu, sprendimas taikyti Draudimo sutartyje įtvirtintą 79 Eur išskaitą yra teisėtas ir pagrįstas, todėl pareiškėjos reikalavimas yra atmestinas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių išdėstytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo taikyti 79 Eur išskaitą pagrįstumo. Pareiškėjos teigimu, žala jos automobiliui buvo padaryta ne dėl jos kaltės, todėl draudikas išskaitą taiko nepagrįstai, o draudikas su tokia pozicija nesutinka, nes Taisyklėse numatyta išimtis, kai išskaita yra netaikoma žalai, padarytai eismo įvykio metu dėl trečiųjų asmenų kaltės, šiuo atveju netaikytina.

Vadovaudamosi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu sutarčių laisvės principu, šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti sutarties sąlygas ar jos turinį, t. y. nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jeigu tai neprieštarauja imperatyvioms įstatymo normoms, o pagal CK 6.189 straipsnio 1 dalį, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią.

Pareiškėja ir draudikas sudarė savanorišką Draudimo sutartį, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus – draudimo įmokos – dydis. Kadangi draudimo sutartimi draudimo objektui (draudėjo ar naudos gavėjo turiniams interesams) suteikiama apsauga – įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui – nėra absoliuti, draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse (standartinėse sąlygose), tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad draudimo taisyklės yra standartinės, bendros sąlygos, paprastai taikomos visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, o draudimo liudijime nurodomi ne bendri, bet konkrečią sutartį individualizuojantys duomenys, t. y. sutarties šalys, naudos gavėjas, draudžiamas objektas, draudimo suma, draudimo apsaugos apimtis ir kt. (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2016 m. kovo 10 d. nutartis, priimta civilinėje*

byloje Nr. 3K-3-143-313/2016). Draudimo taisyklėse taip pat nurodyta žalos nustatymo tvarka, draudimo išmokų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarka bei terminai ir kitos Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalyje nurodytos draudimo sutarties sąlygos. Nagrinėjamu atveju tarp šalių nėra ginčo dėl to, ar įvykis pagal Taisyklių nuostatas yra draudžiamasis, o ginčas kilęs dėl išskaitos taikymo pagrįstumo. Vertinant, ar apskaičiuodamas draudimo išmoką draudikas turi teisę taikyti 79 Eur išskaitą, toliau analizuotinos Draudimo sutarties ir Taisyklių sąlygos, reglamentuojančios draudimo išmokos apskaičiavimo tvarką ir išskaitos taikymą.

Taisyklių 1 dalyje, kurioje pateikti Taisyklėse vartojamų sąvokų apibrėžimai, įtvirtinta, kad „išskaita – tai suma, kurią privalote padengti jūs pats po kiekvieno draudžiamąjo įvykio. Išskaita nurodoma draudimo liudijime. Išskaitos dydis gali būti išreikštas nustatyta pinigų suma arba procentais nuo kompensuojamo nuostolio sumos.“ Taisyklių 6 dalyje, reglamentuojančioje žalos kompensavimo principus, yra įtvirtinta išskaitos taikymo tvarka. Kaip nurodyta, „išskaita yra išskaičiuojama iš <...> atlyginamos sumos kiekvieno draudžiamąjo įvykio atveju, jei nenurodyta kitaip.“ Taisyklėse taip pat įtvirtinti dvigubos ir trigubos išskaitos taikymo atvejai, t. y. kai eismo įvykis įvyksta ir automobilis remontuojamas ne Lietuvoje ir kai apdraustas automobilis yra naudojamas esant aplinkybėms, lemiančioms rizikos padidėjimą, nors tokia automobilio naudojimo paskirtis nenurodyta draudimo liudijime. Pagal Taisyklių nuostatas, įvykus draudžiamajam įvykiui „taikoma didžiausia iš taikytinų išskaitų, nurodytų draudimo liudijime“. Vienintelė Taisyklėse įtvirtinta išimtis, kai išskaita nėra taikoma, yra atvejai, kai „draudžiamąjį (kelių eismo) įvykį sukelia trečioji šalis ir jos atsakomybę už žalą apdraustam automobiliui įrodo tai patvirtinantys dokumentai ar teisės saugos institucijų sprendimai“.

Lietuvos banko vertinimu, pagal Taisyklių nuostatas, išskaita yra taikoma visais atvejais, nebent draudimo liudijime numatyta, kad išskaita konkrečioms draudžiamiesiems įvykiams nėra taikoma arba yra tenkinamos Taisyklėse nurodytos išimties sąlygos. Kaip matyti iš Draudimo liudijime įtvirtintų Draudimo sutarties sąlygų, tais atvejais, kai automobilis apgadintas ne dėl vagystės ir ne dėl stiklo dūžio, yra taikoma visiems įvykiams numatyta 79 Eur dydžio išskaita, kuri netaikoma tik nustačius Taisyklėse įtvirtintos išimties sąlygas, t. y. kai transporto priemonė buvo apgadinta draudžiamąjo (kelių eismo) įvykio metu dėl trečiojo asmens, kuris yra atsakingas už padarytą žalą, kaltės ir yra pateikti jo kaltę patvirtinantys dokumentai. Pažymėtina, kad, pagal Taisyklių nuostatas, išskaita netaikoma tik tais atvejais, kai dėl trečiojo asmens kaltės automobilis apgadinamas kelių eismo įvykio metu, o ne bet kokiomis kitomis aplinkybėmis, todėl būtina nustatyti, ar šiuo konkrečiu atveju draudžiamasis įvykis laikytinas kelių eismo įvykiu, ar ne. Nuo to priklauso ir Taisyklėse numatytos išimties taikymas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklėse nėra įtvirtintos kelių eismo įvykio sąvokos, todėl, atsižvelgiant į Draudimo sutarties prigimtį, esmę ir dalyką, vadovaujantis Civilinio kodekso 6.193 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta sutarčių aiškinimo taisykle, ji aiškintina pagal Saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, kurio 2 straipsnio 13 dalyje įtvirtinta, kad eismo įvykis – įvykis kelyje, viešojoje arba privačiojoje teritorijoje, kai judant transporto priemonei žūsta ar sužeidžiami žmonės, sugadinama ar apgadinama bent viena transporto priemonė, kroviny, kelias, jo statiniai ar bet koks kitas įvykio vietoje esantis turtas. Lietuvos banko vertinimu, byloje surinktų duomenų pagrindu galima pagrįstai teigti, kad 2018 m. sausio 30 d. įvykis nėra laikytinas kelių eismo įvykiu, nes abu automobiliai stovėjo automobilių stovėjimo aikštelėje ir nejudėjo. Pareiškėjos pateiktos Deklaracijos dalyje, kurioje užbraukiami langeliai, šalia kurių nurodytos įvykio aplinkybės, pareiškėja ir kito automobilio vairuotojas pažymėjo langelį, greta kurio nurodyta „stovint / sustabdžius“, jokios kitos įvykio aplinkybės nebuvo nurodytos. Aplinkybę, kad įvykio metu automobiliai nejudėjo, patvirtina ir pareiškėjos pateiktos įvykio nuotraukos, iš kurių matyti, kad automobiliai stovėjo vienas šalia kito automobilių stovėjimo aikštelėje. Be to, pareiškėja šios aplinkybės neginčijo ir gavusi automobilio „Ford Mondeo“ valdytojų civilinę atsakomybę apdraudusios draudimo bendrovės ADB „Gjensidige“ pranešimą, kuriame nurodyta, kad įvykis nelaikytinas draudžiamuoju pagal TPVCAPDĮ nuostatas, nes automobiliai įvykio metu nejudėjo.

Atsižvelgiant į nustatytas įvykio aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai

nusprendė taikyti Draudimo liudijime įtvirtintą 79 Eur išskaitą, nes pareiškėjos automobilis buvo apgadintas ne eismo įvykio metu ir todėl nėra tenkinamos Taisyklių 6 dalyje nustatytos išskaitos netaikymo sąlygos. Papildomai pažymėtina, jog pareiškėja kreipimėsi nurodė, kad automobilio „Ford Mondeo“ vairuotojas neginčijo, kad jo keleivė, atverdama automobilio duris, padarė žalą pareiškėjos automobiliui, tačiau šis kreipimosi motyvas, vertinant išskaitos taikymo pagrįstumą, neturi teisinės reikšmės. Pagal Taisyklių 6 dalies nuostatas, išskaita netaikoma tik tais atvejais, kai žala atsirado dėl eismo įvykio, todėl trečiojo asmens kaltė, nustatius, kad žala atsirado ne eismo įvykio metu, nesuponuoja pagrindo netaikyti Draudimo liudijime numatytos išskaitos.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu,

n u s p r e n d ž i u:

atmesti pareiškėjos M. K. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Kredito ir mokėjimo paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavaduojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė